

BİR DE BURADAN BAK!

Temas duygusu bir şeyin ya da birisinin yabancı olduğunu hissetmemiz riskini taşır.

(Et ve Taş-R.Sennett)

Cuma akşamı, bir iş haftasını bitirmenin rahatlığıyla kendini dinlence mekanlarına atan insanların arasından sıyrılmış Ankara, Mersin, İstanbul'dan çıkan İlkyar gönüllüleri Düzce'nin Yığılca'sına doğru akıyordu. Ben İstanbul'dan cansiperane yollara düşmüş yedi kişilik gruptaydım. Ankara ekibiyle Akçakoca kavşağında sorunsuzca buluşmayı becermiş, öngördüğümüz saatten önce ulaştığımız okula.

Yığılca Orhangazi PİO 1999 depreminden etkilenmiş, yıkılan binalarının yerine 2002 de şimdiki okul binası inşa edilmiş. Okulun 545 erkek, 474 kız öğrencisi varmış. Kızların 60'ı erkeklerin 103'ü yatılıymış. Okul 24 köyden öğrenci almış. 17 sınıf öğretmeni, resim, müzik, beden eğitimi ve öteki branş öğretmenleri varmış.

Ben edebiyat değil görmek-bakmak adını taktığım etkinliğimi gerçekleştireceğim burada çocuklarla. Edebiyat yazılı metinlerle kendimizi, çevremizi algılamaya, anlamaya kapılar açarken, resim de görsel metniyle başaracak mı bakalım bunu?

Resimleri seçerken ressamın hangi tarihsel koşullarda, nasıl bir atölyede, hangi düşünceler içinde resmini boyadığını, yaşadığı köyü ya da kenti, kırmızıyı sürmeden önce yediği yemeği, yanında kimin olduğunu, sevdiği içkiyi, saçını en son ne zaman yıkadığını ve bir sürü saçma ayrıntıyı merak etmiş, bulunduğumuz konumdan ve yerden resimlere bakarken ne kadar dışarıda kalacağımızı düşünmüştüm. Neyse ki imgelerin şifresini çözmek değil, bir keşif sürecine sürüklenmekti amaçladığımız. Bakanın imgeyle ve onun çağrıştırdıklarıyla kurabildiği sayısız ilintiye konuşmaktı.

Tabloların arka metnindeki hikayeyi daha düşünmeye başlamadan önemsiz bir ayrıntıya takılıyordu gözüm. O minik ayrıntı büyüyor, çağrışımlarla çoğalıyor, resim ayrıntılardan ibaret oluveriyordu.

İlk bakışta kimsenin gözüne çarpmayan gösterişsiz ayrıntıların çocuk yüzlerinde de takılmaya başlamışlardı oltama. “Bir de buradan bak,” diye ses verip sürüklüyorlardı beni taa içlere.

Aaay, nereden, nereye bakacaktım?

Tertemiz bir okula gelmiştik işte. Yatakhane yerleri halı kaplanmış, odalara ayakkabıyla giriş yasaklanmış, tuvaletler temizlenmiş, lavabolara sıvı sabun konmuş... Sınıflar pek çok YİBO'dan düzenli, renkli. Çocukların gözlerindeki gülüşleri yakalamakta zorlanmıyorum. Delik, yırtık kazaklar, patlak botlar da çarpmıyor gözüme...Eh, ne ister insan... en azından uykusuz geçmeyecek ilk gecem...huzur içinde salacağım kendimi bir küçük kardeşimin yatağındaki çukura, sabun kokan çarşafına...

İçimde bir his var, ilk kez köy çocuklarının neşeli öykülerini yazma şansını bu okulda yakalayacağım.

Dibektaş köyünden Pınar ve Özge kan kırmızı hoş geldin çiçeği uzatıyorlar bana. İşte ilk işareti aldım bile. Pınar'ın gözlerinin altındaki minik kırmızı lekelerle takılıyor gözüm. O konuşuyor, ben içimden şarkılar söyleyerek kırmızı lekeyi büyütüyorum.

5. sınıfa kadar aynı köy okulunda okumuşlar. Yatılı okula da birlikte kaydolmuşlar.

“Anca beraber kanca beraber...Hemşire okuluna da beraber gideceğiz. Okul bitince aynı köyün sağlık ocağına tayin isteyeceğiz. Evlerimiz yan yana olacak...İki kardeşle evleneceğiz... İkişer çocuğumuz olacak...”

“Baltalar elimizde, uzun ip belimizde / biz gideriz ormana hep ormana” şarkısını söyleyen çocuklardan bunlar... Yıllar var unutmuştum onları...

Sarılıyorum kızlara...öpüyorum şapur şapur...

Tombul yanaklı, baygın bakışlı Saadettin ve Cezmi kardeş kardeş sarılmışlar birbirlerine. Yüzlerinde huzur, neşe, sevinç okuyorum, kederin k' sını bilmemiş çocuklar bunlar...

Saadettin'in önden fermuarlı kazağı küçüklüğümde annemin ördüğü çamlı kazağını getiriyor gözümün önüne.

Saadettinler 5 kardeşmiş. Aydın köyünden gelmiş. Babası elektrikçiymiş.

“Hat çeker babam. İşten eve sağ salim döndü mü, derinden oh, çekerim.

Ödüm kopar elektrikten.”

Geçenlerde yüksek gerilim hattında çalışırken, memurun o hattı değil de komşu köyün hattındaki elektriği kesmesi yüzünden büyük bir kaza geçirmişler. Babanın birlikte çalıştığı iki arkadaşı elektrik çarpmasından oracıkta ölmüş. Elinde tahta bir çapa varmış babanın, o kurtulmuş.

Dur, dur, dur... İki mutlu çocuk, ardından iki ölüm...Şansım yok, derim de inanmazsınız... Topu topu 4 harfli görünmez bir sözcük ölüm... Ah, çocuk! Adını anmasan görünür hale gelir miydi?

Saadettin köye gidince davarları önüne katarmış annesi.

“Ne elektrikçi, ne çoban, doktor olacağım ben,” diye açıklıyor net kararını.

Yolun açık olsun Saadettin!

Gözüm Cezmi'nin kaşının ucundaki yara izini yakalıyor. Babası Düzce –Yığılca arasında yol üstünde köfte satarmış. Köfte arabasını bir köşeye yerleştirir, sandalyelerle birkaç masa koyarmış çevresine. Bayramlarda, tatillerde vızır vızır çalışmış. Cezmi de gidermiş yardımına.

Cezmi'nin bakışları yıldız yıldız. Ayakkabı boyarmış. Tatil günleri boya kutusunu yüklenir, doğruca otogara yollanmış.

“Neresi kalabalıkça oraya koşarım. Otogar tehlikelidir. Firmalar bu yolcu benim, o yolcu senin diye tartışırlar. Silah çekerler birbirlerine. Bir iki kere mermiler uçtu tependen. Vicdanlı insanlar her yerde var... Ayakkabısını boyatırken öğrenci olduğumu anlayınca sevgiyle yaklaşanlar... okumak için mi çalışıyorsun, seni sevdim, diyenler... istediğimden daha çok para verenler... En çok turistler şaşırıyor beni görünce. Boyatmaya niyeti yoksa da boyatıyor, iki misli para koyuyorlar cebime.”

Mermi mi? Beş harfli basit bir sözcük...Ah, söyledi hemen geçip gitti...izi kalmadı bile.

Muhammet de onların arkadaşı. Öğretmen oğluymuş. Köyünde hayvanlar ve tarla sınırı yüzünden sık sık çatışmalar yaşanmış. İki aile sürekli kapışmış. Hapse girmiş ailelerin bir bölümü. Saçlarının kızılında dolanıyor gözlerim.

Muhammet polis olacakmış.

“Uyuşturucu kullananların yaş sınırı düştü. Orta öğrenimdeki çocuklar bile hapçı. Narkotikte çalışacağım. Bu işin kökünü biz kaçarsak kim kazır?”

Kızlar yatakhanelerine çağırıyorlar. Eşofmanlarını giymişler, ayakları çıplak. Akşam saatlerinde ulaştığımız okulda uyku saati gece yarısına kaymış.

Saniye kendi koğuşuna çekiyor beni. Saçlarını tepede ince ince ayırmış, küçük renkli tokalarla tutturmuş, güler yüzlü, yumuşak, esmer bir kız. Tuğrul köyünden. 4 ü erkek, 6 kardeşler. Saçının ucundaki mor-pembe çiçek tokada gözüm, o anlatıyor, ben çiçekle oynuyorum.

Babaları arıcılık yaparmış. Ağabeyleri yazları Alanya ve Antalya'daki otellerde, kışın Kartalkaya kış sporları merkezinde

çalışırlarmış. Abilerinin hiçbiri ilköğretimden sonra okumamış. Geçen yıl PİO' yu bitiren küçük abisi, şimdi 24 saat açık, yol üstü mola tesislerinden birinde çalışıyormuş.

Saçları uzun, gür, kuzguni siyah. Saçla oynamaktan, örmekten, şekil vermekten çok hoşlanırmış. TV'de en çok magazin programlarını izlemiştir. Mankenler, sunucular, şarkıcılar nasıl giyiniyor, saçlarını nasıl taratıyorlar gözlemiştir.

Kitap okurmuş ara sıra. Şu sıralar elindeki kitabın adı: Kalp Ağrısı.

Elinde olmadan kötü şeyler yapmak durumunda kalmaktan korkarmış. Halası kendini aldatan eşini kesmiş, doğramış. 3-4 yıldır cezaevindeymiş, mahkemesi sonuçlanmamış. Çocuklarını evlendirmiş.

“Tam rahat edecekti...gözü döndü...hayatını kararttı...”

Kesmiş, doğramış, dedi, değil mi? Dedi de...Belki kocasının filesindeki pırasaları doğradı kadın? Hapis? Neden olmasın yani? Pırasa Hakları Derneği şikayetçi olduysa bal gibi...

Yatakhane ışıklar söndüğünde yorganlarını başlarına çeker, kendilerini geleceklerinde görürlermiş. Sonra da sorarlar birbirlerine:

“Kız kiminle evlendin?”

“Hangi okulu bitirdin?”

“Nerede çalışıyorsun?”

“Çocuğun kaç tane?”

“Bu akşam ne yemek yaptın?”

Geceler döner geçer... hayaller değişirmiş.

Hayriye 8. sınıf öğrencisi. Dört kardeşler. Saçına beyaz bir toz kümesi düşmüş. Gözüm toza takılı kaldı.

Babaları kışın Bolu'da işçilik yapar, yazın tarlada çalışırmış. Sağlık Meslek Lisesini hedeflemiş. Amcasının eşi hemşireymiş.

“Ailenin en çok okumuş o. Ona heves ettim ben de.”

1999 depreminde evleri yıkılmış. Evin yanında kullanmadıkları kulübe gibi bir yer varmış. Depremden sonra tamir edip yerleşmişler, hala orada yaşıyorlarmış. Kaldıkları yer iki odalıymış, salaşmış.

Yola giderken içini sıkıntılar kaplarmış. Halasını, eniştesini ve küçük yeğenini trafik kazasında kaybetmiş.

“Çocuklardan biri sakatlandı... en ufağa bir şey olmadı. 15 yaşındaki abları bakıyor onlara. Babaannemin evinde kalıyorlar.”

Kaza mı? Üç ölü mü? Kız ağzından kaçırdı... Sordum ki ben... Yok, yok, keder, acı, tasa bulaşmayacak bu yolculuğumuza... Neşeli bir yol günlüğü yazmaya hazırladım kendimi... Çocuklar, yerli yersiz konuşmasanıza...

Hacer sakin, güler yüzlü, iri yapılı bir kız. Hebeler köyünden. 3 kardeşler. Bir ablası Düzce'de süper lisede okuyormuş. Bilgi yarışmalarında birincilikleri varmış. Yatılı okula 2 ay önce gelmiş Hacer.

Göz çukurunun altı pembe pembe.

“Babam burada okumamı uygun gördü.”

Babası ilk öğretimde vekil öğretmenmiş. Bir bakkal dükkanları varmış. Dükkana annesi bakarmış. Depremde dükkanları ağır hasar görmüş, un, deterjan, pirinç paketleri patlamış.

“Yazları fındığa gönderirler beni. Kızlar toplaşır, minibüse bineriz. Akçakoca'ya, Dibektaş'a fındık toplamaya gideriz.

Okul harçlığını fındıktan çıkarırım. Çalışmazsam harçlık vermezler.”

Almanya'da akrabaları varmış. Yazları dört gözle gelişlerini beklermiş.

“Onlar gelince, arabalara doluşup denize gidiyoruz. Daha özgür oluyoruz. Babam kendiliğinden bizi salmaz denize.”

Evde yalnız kalınca çıkarır unu, yumurtayı, pasta, kek çırparmış. İş yaparken pop müzik dinlemeye ve söylemeye bayılmış. Ebru Gündeş'le Hülya Avşar'ın kasetlerini çalarmış durmadan. Büyüdüğünü, bir evi olduğunu, çocuklarına pasta yaptığını hayal edermiş.

Düşlerinde yatan meslek polislikmiş ama o ancak hemşire olabilecekti.

“Duydum ki polis olmak için ailenin temiz olması gerekirmiş. Bizim aile süttan çıkmış kaşık değil. Teyzem köyde herkesle kavgalı. Tarla kazıklarını söküp söküp kendi tarlasını genişletiyor. Hapse bir giriyor bir çıkıyor. Köylüler onunla başa çıkamıyor.”

Köyde çok sevdiği bir Emine ablası varmış. Bu yıl evlenmiş, köyden ayrılmış, şimdi Kütahya'da hemşirelik yapıyormuş.

“Belki onun yanına giderim diplomamı alınca. Acil hemşiresi olsam keşke. Acil servise gelenlerin daha çok yardıma ihtiyacı vardır, değil mi?”

Vardır Hacer! Acil Servisler seni bekliyor!

Elifler beş kardeşler. Babası Kazakistan'da çalışırken sarılık olmuş, evine dönmüş, arıcılık yapıyormuş şimdi.

“Fındık bahçelerimiz de var. Mısır da ekiyoruz.”

Evleri depremde yıkılmış. Ormancıların evlerine taşınmışlar, halen orada yaşamlarını sürdürüyorlarmış.

“2 odalı daracık yerde 9 kişi yaşıyoruz. Yeni ev yaptık ama kaba inşaatıyla kaldı.”

Tatil günlerinde hocanın evine gider, kuran okurmuş. Erkek kardeşleri camideki kursa katılmış.

“Müzik hiç dinlemem ben. İlahi dinlerim. Havadan gelen parayı da sevmem. Emek harcamadan hiçbir şeye sahip olmak istemem.”

Geçen yıl ilköğretimi bitiren ablasını babası liseye göndermemiş. Elif okuyup okuyamayacağını bilmiyor. Kaderi babasının iki dudağının ucunda.

“Ne olmak istersin, diye sormayın bana. Umudum olmadığı için bir meslek seçmedim.”

Zakire'ler 3 kardeşmiş. Akçaören köyünden gelmişler. Abisi 24 saat otomobil yıkama servisinde çalışmış.

“Ev işleri, yemek, fındık toplamak benim işimdir. Annemin de çok işi var.”

Deprem sırasında İstanbul'da yaşıyorlarmış. Babası deprem konutları inşaatında çalışmak için Düzce'ye gelmiş, ailesine de bir ev ayarlamış, onları da yanına almış.

Bayramda amcası, oğluyla bilezik yüzünden tartışmış. Yumruklaşırken baba kalp krizi geçirmiş, oracıkta ölüvermiş.

“Herkesin bayramı bizim en acı günümüz oldu.”

Ayy! Neden anlattın kız amcanı şimdi? Tanır mıyım amcanı? Ne diyorum size, üstten üstten anlatın kendinizi, öyle derinlere inmeyin, demiyor muyum?

Kızlardan birinin gözü yaşlı. Sevecen ama ıslak bakışlarla bakıyor bana.

“Senin neyin var?” diyorum, korkarak.

Susuyor.

“Kaza, hapis, ölüm yok ailende değil mi?”

Kız başını jet hızıyla iki yana sallıyor. Ses yok hala.

Bunun derdi başka. Bildim, aşıktır. Aşk için de gözyaşı dökülür, hani!

Ağla kız!

Sakine kulağıma eğiliyor.

“Duygulandı,” diyor.”Ankara'dan gelecekler dediklerinde heyecanlanmıştık. Havalı tiplerdir, bize zavallıymış gibi bakacaklar, acıyacaklar, dedik. Beklediğimiz olmadı. Sizi görür görmez ısındık. Ailemizden birileri gelmiş sandık.”

Aşk olsun!

Yatakhanelerin ışıkları birer birer sönüyor. Adım sesleri, konuşmalar azalıyor.Yaşasın! Uyku vakti geldi.

Oh! Nasıl yorgunum!

Üst ranzada yer kalmış bana, olsun. Hoop! Atlıyorum yatağıma. Kapıdan sızan ışık duvardaki sayıları aydınlatıyor. Yatağına yattığım kız düşüyor hayalime. Matematiği fena! Denklemi tutturamamış! Yazısı karınca duası... Yatağın çukuru kocaman... Şişman bu kız... Ekmek çok yiyor... Babası çiftçi...4 kardeşin en küçüğü... Saçları sarı, elleri kınalı... Annesi tarlada doğurmuş... Adı? Yarın sabah sormalıyım...

Yatağına yattığım kızdaki Elif'e, Zakire'ye, Saadettin'e, Sakine'ye, Cezmi'ye gidiyor aklım...Köfte satıyorum... fındık topluyorum... ayakkabı boyuyorum... kek yapıyorum... saç örüyorum...ayyyy, bir de silah sesleri, fren sesleri, tokat sesleri duyuyorum...Lanet! Uyuyamıyorum... Yine uykusuz geçecek bu gece, anlıyorum...

Sabah erkenden başlıyor etkinliklerimiz. Her zil sesinin ardından başka sınıflara uçuyoruz. Kolay değil bin küsur öğrenci var bu okulda.

Etkinliğimden sonra çocuklar çevremi sarıyor, sohbet faslı başlıyor.

Metin Yağcılar köyünden gelmiş. Çenesinde tombul bir sivilce sırtıyor. Babası Yığılca'da TEDAŞ' ta elektrikçiymiş. Beş kardeşlermiş. Ablalarından biri İstanbul'da hemşire, biri de muhasebe işinde çalışıyormuş.

Depremde evlerinde ciddi hasar olmamış ama Yığılca'da çok ev yıkılmış.

“Hala hava karardı mı deprem olur mu bu gece diye düşünürüm.”

Trafik polisi olmayı koymuş kafasına.

“Cüzdan buldum parkta. İçinde telefon numarası vardı, aradım götürdüm adama. Adam beni karakola götürdü, parmak izimi aldırdı. Çok kişi ellemişti, bana bir şey olmadı. Ama adama iyilik yaptım diye düşünürken kendimi suçlu sandalyesinde bulmam büyük saçmalıktı. Dolar varmış adamın cüzdanında. Çalan paraları götürmüş, cüzdanı parka atmış.”

O gün vermiş kararını Metin.

“Oto hırsızlarına, kapkaççılara, kaçaklara kan kusturacağım!”

Metin'in köyü yeşilmiş, şelaleleri, tarihi yerleri, dereleri, derelerinde şifalı alabalıkları varmış. Saklıkent'i gezmeye turistler gelirmiş. Şelaleye, Saklıkent'e çok turist götürmüştü.

Beden Eğitimi öğretmeni Tekvandocuymuş, onu ve meraklı birkaç çocuğu eğitmiş. Sarı kuşak belgesi almış Metin.

“Öğreneyim de kendimi savunmak zorunda kalırım belki bir gün.”

Veysel Metin'in yakın arkadaşı. 7. sınıf öğrencisi. 3 kardeşlermiş. Bir abisi lise bire gidiyormuş. Babasının tavuk çiftliği varmış. 4 km. uzaklıktaki köyünden servisle okula gidip gelirmiş. Mimar olmak istermiş.

“Resim çizemem ama düz çizgi çizebilirim.”

Futbol düşkünü. O da tekvando kulübüne girmiş.

Köylerinde tavşancılık yaparlarmış.

“Biri anne tavşanımızı vurdu, yavruları deliye döndü... 6 aydan 6 aya doğurur tavşanlar. Birinden 9 yavru çıkar. Tavşan eti çok makbuldür buralarda.”

Akın Aksu köyünden gelmiş. Babası kamyon şoförüymüş. Köyler arasında taşımacılık yaparmış. 9 kardeşlermiş, 5 kardeş kalmışlar. Dört kardeşi küçük yaşlarda hastalıktan ölmüşler.

“Babam işsizdi o zamanlar... Evimize, bize bakamıyordu.”

Kaç kardeşsiniz diye sormuştum, kaçtınız, kaçta düştünüz dedim mi oğlum? Sormadığım detaylara dalmayın çocuklar...

Ablası Kültür Bakanlığında çalışıyormuş. Üniversiteyi bitirmiş abisi iş arıyormuş.

Öğretmen olmak istermiş Akın.

“Resim öğretmeni.”

“Resmin güzel mi?”

“Yok... En kolay ve en rahat öğretmenlik o... Kağıdı boyaları alsın, habire boyasın çocuklar... Sen de oturur kürsüde keyfine bakarsın...”

Bu çocuk erken yorulmuş.

Evleri depremde hasar görmüş ama hala o evde yaşıyorlarmış.

“Duvarlarımızda derin yarıklar var da bir daha deprem olmaz dedik, geçtik oturduk.”

Eskiden dedesi çok zenginmiş. Birkaç kamyonu varmış. Amcaları taşımacılık yaparlarmış. Metin'in amcalarından biri hemzemin geçitte kazada ölmüş. Kamyonuyla rayların üstünden geçmek isterken trenle çarpışmış.

Bir kamyonları da öteki amcasıyla virajı alamayıp uçuruma yuvarlanmış .

“Dedem sonradan o kavise meşe ağaçları dikti. Bir daha kimse uçmasın diye.”

Dedesi Hebeler köyünde kuran kursunu yönetiyormuş. Yazları o da yanına gidermiş.

Hayatında hiç sinemaya gitmemiş. Gezici tiyatro grupları okullarına uğrarmış ara sıra.

Hilal, 7. sınıf öğrencisi. 4 kardeşler. İnek ve iki buzağıları varmış. Bir abisi lisedeymiş. Babası halk eğitimde memurmuş. Annesi kızının okumasına karşıymış.

“Kuran oku, okulu boş ver,” dermiş.

“Ben de okuyacam anne, hemşire olacam, seni çatlatacağım, diyorum.”

El ve ev işlerine meraklıymış Hilal. Çiçek yapar, resim çizer, dikiş dikebilirmiş.

Annesi eline ıslak bez verir, şurayı burayı sil dermiş.

“Ampülü ıslak bezle silerken iki kere cereyana kapıldım. Az kaldı ölecektim.”

Amcası ve karısı kömür zehirlenmesinden ölmüşler. Teyzesi temizlik yaparken düşmüş, iki ayağını kırmış. Şimdi sakatmış, çalışamıyormuş. Kocası da işsizmiş. Köyde kapı kapı dolanıp teyzeye yardım toplamışlar.

Ayyy, amcanı, yengeni karıştırma kızım... Sen oyunlardan, oyuncaklardan, kitaplardan, çiçeklerden, elbise dikmekten söz etsene bana...

Evi 2 km uzaklıktaymış. Yürüyerek gidip gelirmiş okula.

Annesi başlarına kötü olaylar geldiğinde,

“Haline şükret,” dermiş. “Başkaları bir kırık ekmekle yatıp kalkıyorlar, senin her isteğini karşılıyoruz.”

Hilal gezmeyi çok severmiş. Olanak bulsa dağlara çıkmak istermiş. Coğrafya dersinde öğrendiği dağları yakından görmek, yanardağların eteklerinde durup içinde kaynayan lavların sesini duymak istermiş.

Öykü anlatmaktan hoşlanırmış.

“Yazar olur mu benden?” diye soruyor bir de.

Hilal bir gün yolda para bulmuş, arkadaşı Güldane'ye vermiş.

“Babası işsiz. Mısır toplamaya gidiyor. Bizim durumumuz daha iyi.”

Pakistan'daki depremden çok etkilenmiş.

“Biz de deprem yaşadık, biliyoruz. Onların hayatları çok zor şimdi. Para topladık, kampanya yaptık. Ben de okuluma, arkadaşarımdan topladım, gönderdim.”

Ebru Ahmetler mahallesinde otururmuş. 4 kardeşlermiş. Babası işsizmiş. Ablası evlenmiş. Abisi İstanbul'da bir şirkette güvenlik görevlisi olarak çalışırmış.

Başlarından kaza eksik olmazmış. Gırgırdan düşmüş, kolunu kırmış. Annesi fındık toplarken merdivenden düşmüş, bacağına kırmış.

Kulağını çek, yaş tahtaya tıklatsana kızım... Bak o zaman kaza maza uğrar mı kapınıza!

Resim çizerek dinlenirmiş Ebru. Köyüne gittiğinde çobanlık yaparmış. İnekleri otlatmaya giderken yanında defter- kitap da götürürmüş. Kitaptan okuduğu ilahileri hem ezberler, hem de defterine geçirirmiş.

Fatmalar 3 kız kardeşler. Babası su tamircisi. Şiir yazarmış Fatma. Nasıl şiir?

“Aşk şiirleri! Ne olur, kötü bir mana çıkarmayın!”

Ne yaptın Fatma! Aşkla kötülük hiç yan yana düşer mi?

Bayram tatilini ipe çekmiş ama iyi geçmemiş bayram. Dedesi felç geçirmiş, anneanesi hastaneye kaldırılmış. Huysuz danaları annesini tepmiş, kolunu kırmış.

Ayyy... Çocuklar beni hiç ipelemiyorsunuz... Bayramda ananıza, ninenize ne oldu diye sordum mu ben? Tatilde neler yaparsın, diye sormuştum... Ne yapar bir çocuk? Kitap okur, oyun oynar, şarkı söyler, parka gider, harçlık toplar... söyleseydiniz onları...

Melekler evde 7 kişilermiş. 7 kardeşin biri evlenmiş, biri sarılıktan ölmüş. Çocukların üçü okula gidiyormuş. Baba ayakkabıcı.

Melek büyüyünce gezgin olacakmış.

“Motosikletle köyleri dolaşacağım. Başka ülkelere de gideceğim. Hep motorla... Arabaya hiç binmeden... Dünyanın kokusunu duya duya...”

Anneanesinin köyünden başlayacakmış ilk.

Gez kız!

Sevil, 6. sınıf öğrencisi. Dibektaş köyünden. 9 kardeşlermiş. Çiftçi kızı. Kardeşleri en fazla sekizinci sınıfa kadar

okumuşlar.

“Babam beni de okutmayacak. Bir Hikmet kardeşimi okutabilir. O erkek... üstelik çalışkan...takdir alıyor...”

“Annem evden kaçtı, Ordu'ya gitti. Ablam kocaya kaçtı, çocuğu oldu, eve döndü. Babam onu kovdu. Ablam kaçmakla belasını buldu. Kalabalık kavgacı bir ailenin gelini oldu. Eşek gibi çalışıyor evde.”

Birkaç yıl öncesine kadar babaanne ve dede ile birlikte yaşıyorlarmış.

“Dedem öldü, babaannem bizi terk etti. Ahmet amcamlara gitti. Onlar zengin...Orada iyi bakılacak...”

Evde resim yapmasına, müzik dinlemesine izin vermezmiş babası.

“Babam gürtütlü istemez. TV seyrettirmez. Dersim biter bitmez ev işlerine koşarlar beni. Ablalarım kapı kapı gezer, ben bir yere gidemem. Olay bu kadar...”

Zeynep 6. sınıf öğrencisi. 4 kardeşler. Babası Almanya'da. Babaanne ve annesi köydeler. Salı günleri annesi kızını okulda ziyaret edermiş.

“Almanya'ya gidecektik, izin çıkmadı. Bundan sonra çıksa da bana çıkmayacak. Çünkü ben annemle babam evlenmeden önce doğmuşum.”

Her sene takdir almış Zeynep. Evlerine yeni bir yenge gelmiş. Şimdi bebeği doğmuş. Eve gidince bebeğin bakımını o üstlenirmiş, yengesi ev işine bakarmış.

Yakında eniştesini öldürmüşler. Kamyonetiyle çakıl taşırması adam. Firmalar bize çalış, diye sıkıştırmışlar. Silahlar patlamış, kim vurduya gitmiş enişte.

Sus...suss...sussss...

Hayri saçlarını jölelemiş, tepede sivri bir uç bırakmış. Sivri ucu yakaladı, bırakmıyor gözüm. Eskimiş, uzun ceketli, gözlerinin içi gülen güzel bir delikanlı o. Bir saat uzaklıktaki bir köyden geliyormuş. 4 kardeşler. Babası çiftçi. Köyün müftüsünden ders almış ara sıra.

“Ben de müftü olacağım,” diyor.

Cananlar 5 kardeşler. Babasının iki eşi varmış. İkisi de aynı evde oturuyorlarmış. Canan'ın annesinden 3 kardeşi var.

“İkinci annem de çok iyidir. Birlikte yaşam bana ters gelmiyor... beni etkilemiyor... Ama ben büyüyünce bir adamın ikinci eşi olmayı asla kabul etmem.”

Dilek, sarı saçlı, maavi eşofmanlı, duru yüzlü, temiz bir kız. Babası çiftçi. Dört kardeşler. İki ablası İmam hatip lisesini bitirmiş, hafız olmuşlar. Dilek de hafız olmayı düşünürken bugün fikrini değiştirmiş.

“Şimdi artık çalışacak, doktor olacağım.”

O başarılı bir öğrenci. 6. sınıfların 2. si olmuş geçtiğimiz yıl. Kardeşi Gizem ikinci sınıfta. Geçen yılın 1. sınıflar birincisi, melek yüzlü bir güzel o da.

Kızılay'ın salonundaki gece eğlencesiyle Yığılca PİO' daki etkinliklerimiz son buluyor. Sabah 05.00 de yola çıkacağız. Kıbrısçık 3.5 saat uzaklıkta...

Gece uzun mu uzun... Uyu uyuyabilirsen...

*

22 köyden öğrenci alan Bolu-Kıbrısçık YİBO'ya ulaştığımızda kar çiselemeye başlamıştı. 184'ü kız, 195'i erkek toplam 379 öğrencisi, 18 dersliği, 9 sınıf öğretmeni varmış okulun. Geniş bahçeye dağılmış 6 bina ve belediyeden alınmış yatakhane binası arasında koşturuyor çocuklar.

Birinci, ikinci sınıf öğrencilerinin çokluğu, birbirlerinin ellerini tutarak yürüyüşleri ilgimi çekiyor. Yeniler korkuyormuş yalnız başına kalmaktan. Gece işemeleri küçük çocuklar arasında yaygınmış.

Sarı saçlı Ayşe ile perçemleri gözlerinin üstüne düşmüş kara saçlı Merve de el ele koşanlardan. İkisi de oduncu kızı. Ayşe'nin ablası okumamış, kuran kursuna gidiyormuş. Köylüsü Dilek ablası ilk günden beri başı sıkıştığında ilk koştuğu kişiymiş.

“İlk gün hiç ağlamadım. Onun varlığına güvendim,” diyor.

Gizem aydınlık yüzlü, kırmızı yanaklı tatlı bir kız. Geleceğimi duyunca evden Domates Saçlı Kız adlı kitabımı almış, koydu önüme,

“İmzalar mısınız?”

Babası İstanbul- Beypazarı arasında yük taşıyan kamyonların şoförlerinden. Annesi MEB'de memur.

“Büyüyünce teğmen olmak istiyorum. Vatana yararlı olmak için,” diyor.

Küçük kardeşi İrem 2. sınıftaymış. Geçen yıl birinci sınıfların birincisi olmuş. O da şimdiden doktor olmayı koymuş kafasına.

“İnsanın halinden en iyi doktorlar anlar,” diyor bilmiş bilmiş.

4. sınıf öğrencisi kızın babası Ankara yakınlarındaki bir köyde besihanede ineklere bakıyormuş. Şeker hastası annesi ve iki yaşındaki küçük kardeşi de yanındaymış. O Kıbrısçık yakınlarında halası ve babaannesiyle kalıyormuş. Anne-babasının yanına ancak yaz tatillerinde gidebiliyormuş. Çok sevdiği dayısının kızı evlenmiş yakında.

“Hepimiz sular seller gibi göz yaşı döktük. Her dakika beraberdik, artık bayramdan bayrama göreceğiz yüzünü. Bizim geleneklerimizde öyledir. Kız zırt pırt akrabalarını göremez.”

Ders çalışmadığı zamanlar yemek pişirir, ev süpürür, halı, cam silermiş.

“Geleneklerimize göre kız çocuklar ev işlerini küçük yaşta yapa yapa öğrenirler... Ağaç yaşken eğilir, diye bir de atasözümüz vardır.”

Kitaptan okur gibi konuşuyor bu kız.

Koşmayı severmiş. Okulda yarışlara katılırmış ama uzun süre koşamazmış. Kalbine giren ağrıyla çakılır kalırmış.

Songül'ün babası işsiz, annesi bohçacıymış.

“Annemin işleri bozuldu. Herkes dükkandan alışveriş ediyor. Dantel, el işine rağbet kalmadı. Annem de kumaş satıyor artık. Okuldan bizim üstümüzden yardım alıyor.”

8 kardeşlermiş. 3 ablası ve bir ağabeyi evliymiş. Bir ağabeyi İstanbul'da çalışmış.

“Ben üçüncü sınıftayım ama yaşı 11. Okula göndermeyeceklerdi beni. Bir gün abim için annemi okuldan çağırdılar. Annem beni de götürdü. Müdür neden okula gitmiyorsun sen, dedi. Hemen o gün kaydımı yaptırdı.”

Songül en çok anne-babaları kavga ettiklerinde korkarmış. Ayrırlılar da evleri dağılır diye içten içe üzülmüş.

Yürürken önüne arkasına çok bakarmış.

“Kaza olur kim vurduya giderim diye korkarım. Amcamın düşmanı dükkanını kurşun yağmuruna tutmuş. Beyninden ameliyat oldu, bir kurşunu çıkaramadılar. Kafasında kurşunla dolaşiyor hala.”

Muhammet 9 yaşında 2. sınıf öğrencisi. 2 kardeşlermiş. Ablası 6. sınıftaymış. Babası bölük komutanıymış.

“Pilot olacağım ben. Dünyayı gezeceğim... çok para kazanacağım.”

Düşlerinde kaybolduğunu görmüş sık sık.

“Küçükken Konya'ya misafirlige gitmiştik. Kapı önünde oynadığım çocuklar beni parka götürdüler. Sonra dağıldık... Ben kayboldum, ağladım, sızladım, biri elimden tuttu, kapı kapı sordu, soruşturdu, evi buldu sonra.”

Osman 3. sınıf öğrencisiymiş. Babası çiftçi. Ağabeyleri 8 ve 10. sınıflarda okurlarmış. Kendisi bilgisayar öğretmeni olacakmış.

Osman trafik kazalarından çok korkarmış. Karşıdan karşıya geçmekten bile...

“Amcamı kamyon sürükledi, öldü!”

Ölüm sözünü yasaklamalı burada... Küçük çocukların ağızına hiç yakışmıyor!

Merveler 4 kardeşler. 8. sınıf öğrencisi. Babası çiftçiymiş.

Okul bir dershaneye anlaşıp. Dergileri, test kitaplarını 8. sınıf öğrencilerine dağıtmış.

Rehber öğretmen olmak istemiş Merve.

“Çocukları daha iyi tanımak için.”

Kadriye Alemdağ köyünden gelmiş. 4 kardeşlermiş. 8. sınıf öğrencisi. Babası çoban. Hemşire ya da öğretmen olmayı düşünüyor.

“İnsanlarla iç içe ve hizmet etmeye en uygun meslekler bunlar,” diyor.

Kros, voleybol çalışıyor. Bolu'ya maçlara gidiyorlar. Kros yarışlarına katılıyor.

Kadriye'nin gözbebekleri gülüyor, yaşamdan zevk alıyor...

Akşamüstü ödül töreniyle etkinliklerimiz son buluyor, ayrılık anına yaklaşıyoruz. Çocuklar mavi otobüsümüzün çevresini sarmışlar, gitmeyin diye bağışmaya başladılar bile.

Beş-altı saat öncesine kadar hiç tanımadıkları insanlardan ayrılırken gözyaşı dökenlere takılıyor gözüm, elini tuttuğum, saçını okşadığım, konuştuğum yüzleri arıyorum aralarında.

Mavi otobüsün kapıları kapandığında, tekerleri döndüğünde, biz bize kaldığımızda bir güçlü alkış kopuyor içerden. Gönüllüler aynı anda patlarcasına içinden geçirdiğini alkışlıyor. Yol arkadaşım dönüyor yüzünü, neyi alkışladığımı soruyor:

“Özgürlüğümü,” diyorum... “Sen?”

O İlker'i alkışlamış. İlker bu projedeki koordinatörümüz.

Anlıyorum, kırk kişi, kırk farklı kapıdan gördüğü kırk başka hikayenin parçası, anlatıcısıyız şimdi.

Eve döndüğümde çektiğim fotoğraflara bakıyoruz arkadaşımınla. Kolkola, elele, grup halinde, kütüphanede, bahçede çocuklar... Arkadaşım çocuk yüzleri üstüne birkaç sözcük sarf ediyor. Hiçbir fotoğraf onu mutsuz etmiyor, içini burmuyor. Oysa bu donuk suretler benim gördüklerimin karşısında etkisiz kalıyor. Yeni yakaladığım ayrıntılar, beni yaşanılmış anlara çağırıyor yeni baştan.

O an yalnızca bir kez yaşandı. Fotoğrafın o anı sabit tutmaya hakkı var mı?

Hem ben yok muydum o anlarda?

Kim demiş fotoğraf hayat kadar gerçek diye? Yalan...fotoğraf yalan dolu...fotoğrafçı yalancı...

Fotoğraf mıydı konu? Sahi, ne yazacaktım?

Ah, evet...Köy çocukların neşeli öykülerini... yazamadım yine...başaramadım...

Umut yeni yalanlarda...pardon yolculuklarda...

...

Sevim AK

Kasım 2005

İLKİYAR - İlköğretim Okullarına Yardım Vakfı
E-posta...: ilkyar@ilkyar.org.tr

Son Güncelleme...: **Ali YILMAZ**
İLKİYAR izlenimlerindeki ve arşivlerdeki
resimler izinsiz kullanılamaz.